

" O U D S O E T E R M E E R "

Kwartaalblad van de vereniging

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

2e jaargang

no. 15

juli 1983.

Oppericht 12 januari 1949.

Dagelijks bestuur Historisch Genootschap:

H.J. Oskam,
Van Ostadestraat 1

voorzitter
tel. 16.41.00

A. van Noort,
Mauritsstraat 8

secretaris
tel. 16.35.59

A.C. Switzar,
Voorhamstraat 41

penningmeester
tel. 31.29.07

Bestuur Archeologische Werkgroep:

G.C. Dullaert,
Savelsbos 117

voorzitter
tel. 21.78.60

R. Grootveld,
Beijerland 31

secretaris
tel. 21.30.10

mv.A. van Vulpen-Roos
P.C. Hoofdstraat 22

penningmeester
tel. 16.48.72

Redactie:

A. van Noort,
Mauritsstraat 8

tel. 16.35.59

T. Schmidt
Stationsstraat 66

tel. 16.69.55

J. Stoffer
Voorhamstraat 38

tel. 31.14.79

+
000+000
+

CURSUSSEN.

Voor iedereen die bij het onderzoek naar de geschiedenis van zijn familie, woonplaats of streek moeilijkheden heeft met de opzet van het onderzoek of met het lezen van de bronnen bestaat ook in het seizoen 1983/1984 weer de mogelijkheid deel te nemen aan diverse cursussen. Deze worden onder auspiciën van de vereniging "Die Haghe" gegeven door medewerkers van het Algemeen Rijksarchief, het Gemeentearchief van 's-Gravenhage en het Centraal Bureau voor Genealogie.

a. Cursus Oud-schrift (12 lessen).

Het doel van deze cursus is het trainen van de deelnemers in het lezen en begrijpen van handgeschreven teksten. De beginnerscursus is bedoeld voor mensen zonder enige ervaring in het lezen van oud-schrift en richt zich in het bijzonder op eenvoudige teksten uit de zestiende, zeventiende en achttiende eeuw. De meer gecompliceerde teksten ook uit oudere perioden, komen aan bod in de cursus gevorderden. Voor het volgen van die cursus is redelijke ervaring beslist noodzakelijk.

b. Cursus Genealogie (14 lessen).

In deze cursus wordt aandacht besteed aan de methode van stamboomonderzoek en de bronnen die daarvoor in (Zuid-) Holland aanwezig zijn. Voor deze cursus is onderzoekservaring niet noodzakelijk.

c. Cursus Historisch onderzoek (12 lessen).

Deze cursus geeft een introductie in het doen van archiefonderzoek. De nadruk van deze cursus ligt op het in de praktijk verrichten van onderzoek.

De cursussen worden gegeven om de veertien dagen op zaterdagochtend; voor de cursus oud-schrift voor beginners bestaat bij voldoende belangstelling ook de mogelijkheid op dinsdag- of donderdagavond de cursus te volgen. Voor de cursus oud-schrift voor gevorderden is de mogelijkheid van donderdagavond opgevoerd.

De cursussen worden deels in het Algemeen Rijksarchiefgebouw, deels in het gebouw van het Gemeentearchief van 's-Gravenhage gegeven.

De kosten bedragen voor de cursussen oud-schrift f 80,-- per deelnemer, voor de cursussen genealogie en historisch onderzoek f 55,--.

Alle cursussen vangen aan in de eerste week van oktober 1983. Men kan zich voor de cursussen aanmelden tot 30 augustus 1983, schriftelijk (opgeven: naam, adres, cursus en voor de cursus oud-schrift dag van voorkeur) of telefonisch bij mv. Y. Boo, Algemeen Rijksarchief, Pr. Willem Alexanderhof 20, 2595 BE 's-Gravenhage, tel. 070 - 814381, of mv. J.F.M. Wentholt, Gemeentearchief van 's-Gravenhage, Loosduinseweg 17, 2571 AA 's-Gravenhage, tel. 070-648904.

+++^o+++

Verslag van de ledenvergadering, gehouden op 19 april 1983 in de benedenzaal van de "Morgenster".

1. Om 8.00 uur opent de voorzitter, dhr. H.J. Oskam, de vergadering. Hij heet in 't bijzonder welkom dhr. Schuwer van de Provinciale Waterstaat, die na de pauze een film zal draaien over de Watersnoodramp in 1953, nu 30 jaar geleden.
2. Mededelingen. In enkele welgekozen bewoordingen herdenkt de voorzitter het overlijden van een schoonzuster en een broer van onze oud-voorzitter dhr. J. van der Spek, en van ons lid dhr. Houtman. Hij herinnert aan de te houden expositie in Hoeve "Meerzigt", hopelijk in samenwerking met het Min. van Onderwijs en Wetenschappen. Ook deelt hij mede, dat er gewerkt wordt aan een herdruk van "Zoetermeer 700 jaar". Het Zoetermeers Woordenboek is nog steeds te koop. (Boekhandel Roos, Oudheidkamer en op diverse stands). Een herinnering aan de foto-serie "Wie, wat, waar?" zal eventueel in boekvorm verschijnen. Tenslotte informeert hij bij dhr. Switzar naar een foto van een brug met opschrift aan de Zegwaartseweg. "Oud Soetermeer" wil graag copieën van dergelijke ansichtkaarten.
3. Aanwinsten. Enkele foto's en een verwijzing naar erflatingen en legaten.
4. Het verslag van de vorige vergadering, gehouden op 19 oktober 1982, wordt ongewijzigd goedgekeurd.
5. Ook de jaarverslagen van de secretarissen van zowel de Stichting als de Vereniging "Oud-Soeter-

evenals

6. het verslag van de penningmeester van de Vereniging "Oud-Soetermeer".
7. Hierna brengt de kascontrolecommissie haar verslag uit. Ook hier geen opmerkingen. Als nieuw lid van deze commissie wordt benoemd dhr. Schneider en als reservelid mv. Koyck. De voorzitter deelt mede, dat er op de volgende vergadering een begroting zal zijn.
8. Bestuursverkiezing. De heren Bruggeman en Schmidt worden bij acclamatie herkozen.
9. Excursie 1983. De voorzitter houdt een opwekkend speechje.
10. Extra excursie. Genoemd worden Gent, Kortrijk, Antwerpen en Brussel. Nu al in principe ca. 20 deelnemers. Het bestuur zal hierover een beslissing nemen.
11. Na de pauze toont A.W.Z. een serie dia's met toelichting als "verslag" van haar activiteiten.
12. Hierna wordt een boeiende film vertoond over de Watersnoodramp in 1953.
13. Rondvraag.

Dhr. J. van der Spek vraagt waar de voorzittershamer is en bedankt voor het deze avond geboden programma.

Dhr. Visser deelt mede, dat bij de middelste van de drie molens in Wilsveen (bewoner dhr. Draak) een grote steen met stichtingsdatum als drempel wordt gebruikt.

Dhr. Schneider zag graag dat het wapen van Zegwaard werd opgeknapt en geplaatst in de tuin van de Oudheidkamer.

De voorzitter antwoordt, dat we in de toekomst hopelijk over meer ruimte kunnen beschikken.

De Stout vraagt naar de stand van zaken betreffende de advertentiecampagne voor ons verenigingsorgaan. Hier wordt aan gewerkt.

Dhr. Boon informeert naar de molenrestauratie.

De voorzitter antwoordt, dat bestek en tekening ter goedkeuring zijn ingezonden. Overigens is de molen nog eigendom van het Bouwbedrijf "Grootestad" in Nootdorp. Als de restauratie begint, zal meer aan geldwerving gedaan worden.

Dhr. Van de Berg vraagt of er al geld voor de restauratie is.

- De voorzitter antwoordt, dat dit gedeeltelijk het geval is. (deuren, muren, verfwerk).
14. Om 10.15 uur sluit de voorzitter deze vergadering, die door ca. 45 leden werd bezocht.

A. van Noort,
secretaris

+++++†+++++

N I E U W E L E D E N .

H. Beckhuis,	Velddreef 125
P. van Domburg,	Voorweg 162
H. Falet,	Tichelberg 24
Mv. L. Gast-de Kater,	van Boisotring 54
M.J. Hendriks,	Veenweg 5, Leidschendam
M. Kuiper,	Vletkade 16
Mej. A. v.d. Meulen,	Hoevenbos 33
Mv. C.S. Moesker-v-d- Doorn,	Kersengarde 1
E.H. Oskam,	Turfberg 20
R.G.F. Roos,	Alferbos 220
R.G.F.J. van Schaik	Akkerdreef 361
Mv. A.J. Smith-Riemersma,	Vondelstraat 2
Mv. F. Tijsterman-Heederik,	Kikkersloot 82
M. Uitenbogerd,	Voldenstraat 2
L.J.J. van Veggel,	Tempelbergv42
J.J. de Waard,	Frederik Hendriklaan 1a

Hoewel 2 leden in 't afgelopen kwartaal meenden te moeten bedanken, toch een netto-winst van 14 nieuwe leden. 't Gaat de goede kant uit!!!

ooooo0ooooo

B E N T U A L L I D V A N H E T H I S T O R I S C H G E N O O T S C H A P "O U D - S O E T E R M E E R" ? ? ?

Onderstaande ontboezeming is, zoals uit de "kop" al blijkt, niet bestemd voor hen, die al lid zijn. Dat zijn er momenteel ± 260, waarvan er ± 20 buiten Zoetermeer woonachtig zijn. Gezien het inwonertal van onze gemeente is 260 leden wel erg weinig. Juist in deze tijd, waarin duidelijk sprake is van een zekere nostalgie, een "hang" naar het verleden, moet

dat ledenaantal ons inziens veel groter kunnen worden.

Daar dit verenigingsorgaan voor 't eerst onder andere in de wachtkamer van heren artsen en tandartsen ter lezing komt te liggen, lijkt ons dit een unieke gelegenheid om op deze wijze ons ledental uit te breiden.

Ter uwer informatie (heel in 't kort) het volgende:

't Historisch Genootschap "Oud Soetermeer", opgericht 12 januari 1949, heeft, zoals de statuten vermelden, ten doel "het bevorderen van de kennis van de geschiedenis in het algemeen en die van de gemeente Zoetermeer en het voormalige Zegwaart in het bijzonder". Dit doel trachten we o.a. te bereiken door:

- het (doen) houden van lezingen;
- het ten toonstellen van foto's, documenten, voorwerpen enz. in onze Oudheidkamer (Julianalaan - hoek Bernhardstraat, geopend zaterdag van 14.30 uur tot 16.00 uur).
- het organiseren van excursies

Sinds 1971 bestaat, als onderdeel van "Oud-Soetermeer" een zeer actieve Archeologische Werkgroep Zoetermeer (A.W.Z.), die al heel wat voorwerpen aan de Zoetermeerse (en Zegwaartse) bodem heeft ontworsteld. De resultaten van die opgravingen kunt u ook grotendeels in de Oudheidkamer vinden.

De contributie bedraagt minimaal f 15,-- per jaar, terwijl een donatie voor A.W.Z. (b.v. f 10,-- of f 5,--) zeer op prijs zal worden gesteld. Zij, die na 1 juli lid/donateur worden, kunnen met de helft van bovengenoemde bedragen volstaan.

Jeugdleden (t m 17 jaar) betalen minimaal de helft van de genoemde contributie.

Mocht uw interesse gewekt zijn, dan kunt u zich als lid aanmelden door invulling van het aanmeldingsstrookje op blz. 12. U kunt zich ook telefonisch als lid aanmelden via één der volgende telefoonnummers: 16.41.00, 16.35.59 of 21.30.10 (A.W.Z.). Ook voor nadere informatie kunt u één van bovenstaande nummers bellen.

o o o o o o
+ + + + +

Veldnamen onderzoek.

In 't vorige nummer van ons verenigingsorgaan vroegen wij u ons in kennis te stellen van oude namen van plaatsen, terreinen, wegen enz. in Zoetermeer.

Hieronder de voorlopige "oogst", nu nog zonder nadere toelichting. Hiermede willen we nog even wachten, in de hoop dat er na verschijning van dit nummer nog meer boven water komt.

't Weegje, 't Overpad, Juffersteeg, Kavel 10, De Tien plagen, de Rooie pannenbuurt, De Oude fabriek, de Kazerne, 't Uitpad en 't Bleekje. We houden ons voor uitbreiding aanbevolen! U kunt hiervoor bellen (maar dan i.v.b. met vakantie, na 20 augustus) nummer 16.35.59 of indien u het snel kwijt wilt nummer 16.41.00.

A. van Noort.

+x+x+ $\frac{x}{x}$ +x+x+

De molen van Hazerswoude als voorbeeld.

Het dorp Hazerswoude was eens in het bezit van een stenen torenmolen, een z.g. binnenkruier. Dit is een molen die in de kap op de wind gedraaid moet worden. Het interessante is nu, dat wanneer men zou willen weten hoe deze molen er destijds uit zag, men dit kan gaan zien in het dorp Lienden, gelegen ten westen van Kesteren in de Betuwe. De aan de Molenstraat op een belt staande torenmolen, "de Zwaan" uit 1644 is gebouwd naar het voorbeeld van de molen van Hazerswoude uit 1593, die toen dus reeds 50 jaar bestond. Dit gebeurde in opdracht van de graaf Philip Theodoor van Waldeck Pymont, graaf van Culenborg heer van half-Lienden, nadat de houten standerdmolen in januari 1643 vermoedelijk in een storm was bezweken. In dit jaar liet hij zijn rentmeester Dirck Johan Hermansen, vergezeld door twee molenmakers een tweetal oriëntatie reizen naar Holland maken om aldaar enige stenen molens te bezichtigen (o.a. die te Gouda) en zich tevens van de bouwkosten op de hoogte te stellen. Stenen molens zijn namelijk goedkoper in onderhoud dan houten molens.

De te bezichtigen molens zullen in hun tijd ongetwijfeld een zekere roem genoten hebben. Besloten werd tot de bouw van een torenmolen (zo min mogelijk houtwerk!) naar model als die van Hazerswoude, waarvan de bouwkosten werden geschat op f 6.000,00. De nieuwe molen werd in januari 1644 in gebruik genomen. De totale bouwsom bedroeg 5720 gulden en tien stuivers. Malen doet men nog steeds op "De Zwaan", al is het maar voor de traditie en de folklore. De molenbaard draagt de spreuk: "Bij storm en wind, is God mijn vrind". In Nederland bestaan van dit type molen nog slechts vier exemplaren!

Mogelijk is deze molen een aardig doel voor hen die belangstelling hebben voor molens uit het heden en verleden van Zoetermeer en omstreken. Vooral wanneer de Betuwe in het voorjaar in bloei staat!

-o-

Gegevens ontleend aan: "De Betuwe"

-door Adriaan P. de Kleuver- 1977.

Met dank aan ons lid J.C. Rauws, Thorbeckestraat 280
6702 CB Wageningen.

o o o o o o o o o

EXCUSIE NAAR BRUSSEL.

Evenals vorig jaar, toen Bugge bezocht werd, ligt het ook nu weer in de bedoeling een extra-excursie te organiseren en wel naar Brussel. Behalve het wereldberoemde "Manneke pis", wat overigens weinig voorstelt, heeft Brussel nog heel wat meer te bieden. Te denken valt o.a. aan de prachtige Grote Markt met z'n werkelijk schitterende 17e eeuwse gevels, diverse kerken en musea. Eén en ander zal door een gids worden toegelicht. We zijn ervan overtuigd, dat dit evenals vorig jaar een zeer geslaagde excursie belooft te worden.

Het programma ziet er in grote lijnen als volgt uit: Datum, zaterdag 24 september. Vertrek ± 8.00 uur; terug ± 22.00 uur. Kosten f 50,-- p.p. inclusief koffie met gebak en diner. Voor een luchtpakket dient u zelf te zorgen.

Voor zover er plaats is kunnen ook niet-leden zich aanmelden. Inschrijving geschiedt in volgorde van aanmelding. Betaling van de kosten in de bus. Zij, die zich aanmelden ontvangen nadere mededelingen omtrent juiste tijdstip en plaats van vertrek. Aanmelden voor deze excursie bij mv. S. Brandhorst-Sonneveld, tel 21.70.47 of bij dhr C. van Wieringen, tel. 16.37.64.

A.W.Z. NIEUWS.

Ons project aan de Noord-Aa is deze maand afgesloten. De resultaten zullen t.z.t. gepubliceerd worden. Het opgravingsterrein is weer netjes in de oorspronkelijke staat teruggebracht en aan de gemeente is een bedankbriefje gezonden.

Voor het komende jaar staan diverse projecten op ons programma, te weten:

1. Uitgebreid archief-onderzoek naar de oudste fase van het kasteel te Palenstein. (Voor informatie houden wij ons ten zeerste aanbevolen. Telefoon 51.78.60 21.30.10, 16.48.72 Of 16.69.55).
2. Eventuele opgraving n.a.v. het genoemde onderzoek.
3. Interviews met oud-Zoetermeesters over voor ons relevante gegevens i.v.b. de historie van Zoetermeer / Zegwaart in het bijzonder t.a.v. de archeologie.
4. Archief-onderzoek met medewerking van het Rijksarchief naar bestuursvormen in Zoetermeer/Zegwaart in de 18e en 19e eeuw.
(U kunt zich nog aanmelden voor dit onderzoek, wilt u er aan deelnemen, bel dan onze secretaris Ronald Grootveld, tel. 21.30.10). Vooral voor 65+ ers een interessante hobby en tijdverdrijf; schroomt u niet om zich aan te melden. Een speciale opleiding of kennis is hier echt niet vereist!
5. Opgraving aan de Vlamingstraat.

o+o+o+o+o

E X C U R S I E A . W . Z .

Het hoofdbestuurslid van de A.W.N. Nederland mv. Du Maine uit Arnhem is op deze 3e juli onze gids geweest en heeft voor ons een geweldig programma uitgestippeld. We vertrokken met 20 man vanaf de Oudheidkamer om ± 9.30 uur, waarna wij na de nodige verwickelingen om ± 10.45 uur bij mv. Du Maine aankwamen.

In een prachtige omgeving en met stralend weer brachten wij eerst een bezoek aan de grafheuvels bij Schaarsbergen (+€2400 voor Chr.). Via een bezoek aan het Gemeentemuseum in Arnhem waar koffie werd gedrooken, werd de tocht voortgezet naar de Hunne Schans

bij de Duno, waarbij wij ondertussen ook nog een prachtig kerkje in Oosterbeek uit 1000 v. Chr. bezochten.

Na hier heerlijk gepicknickt te hebben vervolgden wij onze tocht naar het dicht bij de Rijn gelegen Kasteel Doorweth uit de 13e eeuw. Als afsluiting, na eerst de inwendige mens nog even versterkt te hebben, eindigden wij bij de zandgroeve van Kwinelooye tussen Rhenen en Veenendaal.

Hier zijn stuwwallen, die ontstaan zijn in de voorlaatste ijstijd, 200.000 tot 150.000 jaar geleden. Met wat geluk zijn hier nog stenen werktuigen te vinden, artefakten uit het midden-Paleolithicum.

Na een fantastische dag en mv. Du Maine bedankt te hebben met o.a. het overhandigen van het boek Zoetermeer/Zegwaard,, een tweelingdorp gingen wij moe maar voldaan om ± 17.00 uur naar huis.

Een geslaagde excursie die beslist voor herhaling vatbaar is en iedereen die zich op enigerlei wijze met de organisatie heeft beziggehouden vanaf deze plaats nog eens bedankt!!

xoxoxox

L I T E R A T U U R .

Het Zoeteremers Woordenboek is wegens grote belangstelling in 2e druk verschenen.

Opnieuw verkrijgbaar bij boekhandel "Roos" in de Dorpsstraat en in de Oudheidkamer, Julianalaan. Prijs f 7,50.

Het verheugt ons u te kunnen mededelen dat het uitverkochte boekje "Zoetermeer 700 jaar", met medewerking van Algemene Bank Nederland zeer binnenkort in 2e druk zal verschijnen. Ook dit boekje zal dan te koop zijn bij boekhandel Roos en in de Oudheidkamer voor de prijs van f 7,50.

+++++++
o
+++++++

TENTOONSTELLINGS OVERZICHT.

Molens en polders van Zoetermeer en archeologische vondsten uit eigen bodem. Oudheidkamer, Julianalaan, elke zaterdag van 14.30 uur tot 16.00 uur.

"De School van toen" in het schoolmuseum hoeve Meerzigt, Zonneberg 6 Zoetermeer. Elke woensdagmiddag van 14.00 tot 17.00 uur en zondagmiddag van 14.00 tot 16.00 uur

"De taal der kleding" in het Volkenkundig museum, Kasteelplein 13 te Breda. Maandag tot en met vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur; zondags van 13.00 tot 17.00 uur.

"Japanse kunst" in het volkenkundig museum, St. Agathaplein 4 te Delft. Dinsdags tot en met zaterdag van 10.00 uur tot 17.00,- uur; zondags van 13.00 tot 17.00 uur.

"Rozenburg", de geschiedenis van een Haagse aardewerkfabriek in het Gemeentemuseum te Den Haag.

"Kerkepad". Zaterdag 6 en 13 augustus a.s. een aflevering van het Kerkepad van de N.C.R.V. langs Maassluis, Maasland, Schipluiden, 't Woud, de Lier en Naaldwijk. Let op het t.v. programma.

oooooo

oooo

oo

o

Ondergetekende .....
geeft zich hierbij op als lid van
Oud Soetermeer.

Naam: .....

Adres: .....

Postcode en woonplaats: .....

telefoon nr.; .....

Handtekening.

Ondergetekende .....

wenst deel te nemen aan de excursie naar
Brussel.

Naam; .....

Adres: .....

Postcode en woonplaats: .....

Aantal personen: .....

Handtekening.